

Тема № 11:

Право як соціальний інститут

Виникнення права

- Шляхи правоутворення:
 - 1) пов'язаний з діяльністю держави;
 - 2) не пов'язаний з діяльністю держави.
- Певна частина права (норм права) виникає як результат виникнення держави:
 - право законодавця,
 - право суддів,
 - звичаєве право.
- Певна частина права (норм права) виникає незалежно від держави, діяльності її органів:
 - канонічне право,
 - право юристів.

Об'єктивне право

- Об'єктивне право являє собою систему формально визначених, загальнообов'язкових соціальних норм (правил поведінки), що встановлені (або санкціоновані) державою, знаходяться під її охороною, мають владно-вольовий, державно-регулятивний характер.

Основні ознаки об'єктивного права:

-
- - загальнообов'язковість;
- - підтримка державним примусом;
- - системність;
- - формальна визначеність.

Суб'єктивне право

- Суб'єктивне право являє собою гарантовану законом, державою певного виду й певної міри можливу, юридично дозволену поведінку

Структура суб'єктивного права

- Структура суб'єктивного права - це певні можливості, що стосуються поведінки уповноваженого суб'єкта права.
- Можлива поведінка уповноваженого суб'єкта права - це ті його правомочності, котрі в юридичній літературі позначають такі терміни як «право-поведінка», «право-вимагання», «право-домагання».
- «Право-поведінка» - це право на власні дії уповноваженого суб'єкта.
- «Право-вимагання» - це право уповноваженого суб'єкта на адекватні дії з боку зобов'язаної особи.
- «Право-домагання» - це право уповноваженого суб'єкта на відповідні забезпечувальні примусові дії з боку держави при невиконанні або при неналежному виконанні зобов'язаною особою свого обов'язку.

Сутність права

- Визначення сутності права припускає встановлення тієї його відносно стійкої і найбільш важливої, внутрішньої якісної основи, котра відображає природу права як соціального інституту, його соціальне призначення.
- При характеристиці сутності права в сучасній юридичній літературі нерідко використовується категорія «воля».

Функції права

- Функції права – це визначені сутністю права, його соціальним призначенням в даній країні, основні напрямки юридичного впливу на суспільні відносини права як нормативного регулятора цих відносин.
- Основні види функцій права :
- 1) регулятивна функція:
 - а) регулятивна статична функція»;
 - б) регулятивна динамічна функція;
- 2) охоронна функція права.

Принципи права

- Принципи права є ідейно-нормативною основою права, котра визначає статику і динаміку його буття – структуру права, функціонування права, формування і розвиток змісту права.
- Основні види принципів права за структурою внутрішньодержавного права:
 - загальногалузеві принципи,
 - міжгалузеві принципи,
 - галузеві принципи.

Соціальна цінність права

- Соціальна цінність права припускає його здатність служити здійсненню соціально значимих, справедливих, прогресивних інтересів, як окремих людей, їхніх об'єднань, так і всього суспільства в цілому.